

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

N°. 16

4. Maiu.

1863.

Diet'a Ardealului din 1863.

Noi Franciscu Josifu I. din grati'a lui Ddieu imperiu alu Austriei, rege apostolicu din Ungari'a si Bo mi'a, rege alu Lombardiei si Venetiei, Galiciei, Lod meriei si Iliriei, Archiduce alu Austriei, Mare-Principe Transilvaniei si comite alu secuiloru etc. etc.

Illustriloru, Reverendiloru, Nobililoru, Magnificiloru, Spectabililoru, de bunu genu nascutiloru, Onorabililoru, Prudintiloru si Circumspectiloru, ai Nostri iubiti Credintiosi!

Insufletitu de dorinti'a de a vedé puse in ordine negótiale Marelui Meu Principatu Transilvani'a intr'o dieta propria spre multumirea tuturor poporeloru locuitórie intrinsulu, si determinatiunile din 20. Octomvre 1860 si 26. Februaru 1861 despre relatiunile de dreptu de statu ale acestuia catra intrég'a monarchia ale vedé duse in deplinire dupa intentiunea N ó s t r a mai de multe ori respicata, Ne aflamu motivati a conchiamá diet'a Marelui Nostru Principatu Transilvani'a pre 1. Juliu a. c. la Sibiiu si in lips'a unei alte base legitime si practicabile a emite pentru astadata ordinea dietala si de afaceri, care urméza deodata.

Totu deodata amu ordonatu Noi, cá dietei acesteia se se puna inainte proiecte de legi asuprá urmatóreloru cause:

- 1) despre efeptuarea (Durchführung) egalei indreptatiri a natiunei romane si confesiuniloru ei.
- 2) intrebuintiarea celoru 3 limbi, indatinat in tiéra, in comerciulu publicu oficialu;
- 3) compunerea si regularea dietei;
- 4) definitiv'a regulare a chipului si modului de

a tramite deputatii Marelui Nostru Principatu Transilvani'a in senatulu imperialu;

5) modificarile in impartirea politica a tierei, care suntu necesarie pentru mediolocirea unei administratiuni mai usióre si mai ordinate si a administrarei dreptatiei;

6) regularea administratiunei publice, si

7) a administratiunei dreptatii;

8) organisarea deregatoriiloru judecatoresci si in specie formarea curtii judecatoresci de a 3 instanta;

9) intregirile si esplicarile necesarie ale singuriteloru determinatiuni din patent'a N ó s t r a imperatésca din 21. Juniu 1854.

10) introducerea protocóleloru funduarie;

11) redicarea unei bance ipotecarie.

Pe candu Noi ve indreptamu prin acésta pe regesculu Nostru guberniu spre a publicá indata, cum se cade, ordinea prov. dietala alaturata, emisa prin Noi, Ve comitemu, cá pentru conchiamarea dietei si intreprenderea alegeriloru deputatiloru pentru dens'a se faceti fara amanare introducerea de lipsa si se vlghiáti pentru acurat'a observare a acelorasi.

Caroru Noi de altmintrea remanemu neschimbatu — binevoitoriu cu favórea si grati'a N ó s t r a c. r. si de principe alu tierei.

Data in capital'a si resiedinti'a N ó s t r a Vien'a in douedieci si unu Aprilie, anulu una mia optusute siesedieci si trei, alu imperatierei N ó s t r e alu cincispredeecelea.

FRANCISCU JOSIFU m. p.

Franciscu conte Nádasdy m. p.

La propriulu mandatu pré'naltu alu Maiestatei S'ale c. r. apostolice

Franciscu bar. de Reichenstein m. p.

REGULAMENTU

provisoriu de dieta pentru diet'a viitoare a Mar elui Principatu Transilvani'a.

§ 1. Diet'a acésta a M. Pr. Transilvania va constá :

a) din 125 de deputati alesi pe calea alegerei directe ;

b) dintr'unu numeru de barbati, ce nu va trece peste 40, care prin posesiune si intielegintia, experientia in negótiale publice, merite pentru tronu si statu, beserica, scientia si arte, eminéza si cari fara osebire de relege si nationalitate de catra Mai. S'a c. r. Apostolica, pre'naltu-care dreptulu de denumire, ce'i compete netiermuru la diet'a acésta de acumu transilvana vré a'lu intrebuintiá numai intre marginile numerului acestui marginitu, voru fi chiamati spre a luá parte la diet'a acésta.

Membrii dietei nu trebuie se fia legati de nici o instructiune si dreptulu de votu 'n folosescu numai personalminte.

§ 2. Pe presedintele si 2 vice presedinti pentru diet'a viitoria ei denumesce pre'naltiat'a S'a c. r. Apostolica Maiestate dintre síese persóne, care cu respectarea diferiteloru religiuni pentru fiacare din posturile acestea, trebuie se se aléga prin ins'a dieta din medioloculu ei pe calea votisarei secrete si cari voru trebui a se propune Maiestatei S'ale.

§ 3. Pana ce va urmá denumirea presedintelui si a ambiloru v. presedinti, are a purtá presedinti'a in dieta unu membru alu r. gubernu provincialu, ce se va tramite spre acésta din partea r. gubernu alu tiei.

§ 4. Fiindca tabl'a regésca incetéza prin acésta a fi o parte intregitória a dietei acesteia, diet'a are a alege pe notari (Schriftführer) din medioloculu seu.

§ 5. Toti membrii dietei se alegu séu se chiama numai pentru catu tiene diet'a acésta.

Alegerile deputatiloru la diet'a acésta nu se potu revocá din partea alegatoriloru.

In casuri, candu suptu decursulu dietei acesteia unii deputati alesi o aru parasi, aru muri, aru perde calitatea de lipsa la alegibilitate (de-a puté fi alesi) séu suntu impedecati a fi membrii dietei pe mai multu timpu, se voru escrie noue alegeri.

§ 6. Diet'a o deschide, amana, si inchide la specialulu mandatu pre'naltu plenipotentulu comisariu regiu dietalu denumitu de pre'nalt'a S'a Maiestate c. r. Apostolica spre acésta.

§ 7. Membrii dietei la intrarea loro au a devotá in manile presedintelui dietalu de juramentu credintia si ascultare Maiest c. r. Apostolice, observarea determinatiuniloru oru acestei provisorie de dieta si consciintiós'a implin a obligaminteloru S'ale.

Presedintele dietei si ambii v.-presedinti depunu acestu devotamentu in siedinti'a publica á dietei in manile imputeritulu regiu comisariu dietalu.

§ 8. Diet'a otaresce despre valibilitatea actelor de alegere ale deputatiloru alesi pe bas'a repletorulu comisiuniloru compuse spre esaminarea documentelor de alegere ale singuritorulu deputati.

§ 9. De nedubitata (buna) é a se privi alegerea, in privinti'a careia protocolulu de ale dupa determinatiunile ordinei acestei provisor alegere, e in buna orenduieála.

§ 10. Siedintiele dietei se ordonéza, de si inchidu prin presedintele aceleiasl.

§ 11. Siedintiele dietei suntu publice.

Pentru sustinerea liniscei necesarie si dinei la consultari, si pentrucá auditorii se tenésca de orice manifestare de aplause sérceri, diet'a va defige mesuri, caroru escadá in obligatiunea presedintelui.

§ 12. In privinti'a acésta se prescrie si acumu inainte, cá auditoriloru nu é iértatu a conturbá consultarile in nici unu chipu.

§ 13. Déca unu singuru auditoru séu auditorii conturba consultarile, si prim'a monitiune a presedintelui remane fara resultatu, elu, provocanduse la acésta determinatiune, póte a doua óra pe singurulu auditoru séu respective pe auditori ai avisa se iésá afára si a casioná golirea locului loro.

§ 14. Exceptionalminte se póte tiené o siedintia familiara, déca séu presedintele séu celu pu cinu 10 membrii o ceru acésta si déca dupa departarea ascultatoriloru diet'a se resolvéza pentru acésta.

§ 15. Obiectele singurite de consultare ajungu inaintea dietei.

a) cá propuneri guvernamentali prin plenipotentiatulu r. comisariu alu dietei,

b) prin propunerile singuritorulu membrii ai dietei.

Propuneri proprie a-le singuritorulu membrii dietali, care nu se reportéza la vreo propunere a gubernului, trebuie se se dè mai inainte in scrisu la presedintele, care otaresce, déca se póte luá la per-

si in casu de asia, defige ordinea
re propunere la pertractare.

Propunutele dietei otarescé, cá se nu se lese
ea la pertractare, atunci propunatoriulu are
se provocá la imputeritulu r. comisariu

§ 16. Presedintele dietei, defige ordinea, in
care au a urmă obiectele pertractande.

Propositionile regimului, care vinu la dieta,
suntu a se luá in pertractare si a se resolví inainte
de tó... alte obiecte de consultare.

Candu presedintele dietei intr'unu timpu
ind... batatoriu la ochiu fara causa fundata
n'e... la ordinea dilei vreo propunere propria a
u... dietalu lasata cá se se pertracteze, a-
tunci membrului dietalu, care face propunerea, 'i stá
calea deschisa a se plange la imputeritulu regiu co-
misariu dietalu.

§ 18. Presedintele, v.-presiedintii si consiliarii
r. gubernu tramisi de presedintele guberniului au
dreptulu a comparé in dieta si in comisiunile dietei
si in ori-ce timpu a luá cuventulu; la votisari iéu
parte... ai déca prin alegere séu conchiamare regia
ri dietali.

tramiterea de membri ai deregatoriilor
guberniului spre a se dá informatiuni si desluciri la
unele pertractari se vede a fi necesaria si de doritu,
presedintele dietei are a se întórce catra imputeri-
tulu regiu comisariu dietalu.

§ 19. Spre a face conclusiune in dieta è de
lipsa, cá se fia de facia celu pucinu diumetate din
numeralu întregu alu tuturor membriloru, cari siau
ocupatu locul seu in dieta, si spre validitatea unui
conclusu se cere maiortatea voturilor absoluta a
celoru de facia.

Candu voturile suntu egale (impartite in doua)
propunerea luata spre consultare se privesce cá
reieptata.

§ 20. Darea voturilor se face de regula prin
sculare si siedere. Déca acésta nu da resultatu se-
curu, atunci se iè inainte votisarea nominala, (dupa
nume).

Afara de acésta se mai face votisarea dupa
nume séu votisarea secreta prin siedule de votisare
numai la special'a otarire a dietei.

Alegerile se întreprindu prin siedula de voti-
sare (billa).

§ 20 Pertractarile percorse de dieta suntu pe

lenga alaturarea protocóleloru siedintieloru a se a-
duce la cunoscinti'a pré'nalta pe calea imperitului r.
comisariu.

Modulu publicarei pertractariloru dietali 'lu de-
terminéza diet'a.

§ 22. Diet'a n'are vóia a intrá in comerciu cu
neci a representare dietala a vreunua dintre celelalte
regate si tieri a-le monarchiei; neci 'i è iértatu a
emite publicatiuni.

Deputatiuni nu è iértatu a se admite in adu-
narea dietei; si petitiuni numai atunci se potu primí,
déca ele se dau prin vreunu membru alu dietei.

§ 23. La consultarile dietei 'i stá in vóia la
fia-care membru a se serví de un'a din celea 3 limbii
indatinat ale terei.

Proiectele de lege si representatiunile otarite
prin dieta se voru ajustá in tóte trei limbele inda-
tinate ale patriei, se voru subscrie de presedintele
dietei si unu notariu (Schriftführer) si prin imputeri-
tulu r. comisariu dietalu se voru substerne Maie-
statei S'ale c. r. Apostolice.

§ 24. Suptu pertractarile dietei va fi a se ob-
servá ordinea lucrariloru alaturata.

§ 25. Si mai incolo vedi Gazet'a Nr. 34 cá
urmare. — —

HI! LA TRAPU!

S'au scimbatu trebile'n tiéra,
Au sositu si timpulu meu,
Ca-ci gagiulu imi e éra
Virtosu, sdravenu cá unu smeu.
O! elu ér' unu postu ocupa!
C'au trecutu anii cei rei,
Eri urandu sorbiu o cupa;
Adi la Jasi tu misca mei!
Hi la trapu
Rapu, rapu, rapu!
Si'n galopu,
Hopu, hopu, hopu!

Misca'ntréputu celu mai mare,
Mei voinice surugiu,
Din harapnicu plesnindu tare
Ce ti'oiu da pentru rachiu;
Misca iute, nu te teme,
Mai îndémna caii tei,
Se ajungemu mai devreme;
Haida, haide, misca mei!

Hi! la trapu! s. c. l.

Se amu candu eu a me rade,
 Si unu fracu a'mi cumpara;
 Ca'n surtuclu nu mi se cade
 Pe subu usi a astepta;
 Norocita multu clipale
 O stapane! loi se'i spuno;
 Dami te rogu chivernisala
 Misca mei! ca drumu'i bunu.
 Hi! la trapu! s. c. l.

Ecelentia! indurare!
 Dami vr'o slujba la tienutu,
 Ca-ci famili'a mi'i mare,
 Cumu 'ti e pre cunoscutu.
 Dami vr'o slujba buna mie
 Ca suntu omu de cas'a ta,
 Precumã lumea tóta scie
 Misca mei! nu inceta
 Hi! la trapu! s. c. l.

Dami vr'o slujba, dami midiulóce,
 Si'o partida pentru tronu
 Ti'oiu dura; ca seiu ca'ti place!...
 Ma voin face si spionu,
 Si tragundu amicu si frate,
 Ti'oiu tramite ori si candu,
 Totu peschiesiuri camu bogate.
 La Jasi misca mei curendu!
 Hi! la trapu! s. c. l.

Ecelenti'a, adi si maine,
 Ecelentia'n josu in susu,
 Serutandu picióre, mane,
 Umilitu si pre supusu;
 C'unu decretu in trei cavinte
 M'oiu trezi ca's renduitu....
 De-oiu si da ceva'nainte....
 Misca mei necontenitu!
 Hi! la trapu! s. c. l.

O gresiala, ceva mare,
 Cunoscu numai c'amu facutu,
 Ca-ci nevasta-mi mandra tare
 Amu lasat'o in tienutu.

De vinea si ea cu mine,
 Dupa vremea de acumu,
 Sevarsiãmu cu multu mai bine,
 Hai intinde mei la drumu!
 Hi! la trapu! s. c. l.

Dar' s'asia fara'ndoéla
 Dieu, totu bine-oiu isbuti;
 Dupa care pe clipala
 Guleru mandru mi-voiu eroi,
 Si-o frigare lunga, luce,
 Pt.ne-voiu la cóps'a mea,
 Ca ori unde ma voiu duce
 Se facu sgomotu; misca brea!
 Hi! la trapu! s. c. l.

Apoi grabnicu fórte tare
 Inapoi m'oiu inturna,
 Unde'n fuga cea mai mare
 De gendarmi calari pe cai.
 Ori si candu voiu alunga;
 Dupa mine cu o céta
 Ce viatia minunata!
 Misca'ndeamna, haide, hai!
 Hi! la trapu! s. c. l.

N'amu se crutiã pe nime'n lume,
 Amu se frecu ne incetatu;
 Cá se capatu si eu nume
 Ca suntu vrednicu amploiatu.
 C'asa'i legea se freci bine
 Catu puterea'u mana'ti stã,
 Ca si çelu ce'n urma-ti vine
 Freaca, stórece... misca me!
 Hi! la trapu! s. c. l.

S'au schimbatu trebile'n tiéra
 Au sositu si timpulu meu,
 Ca-ci gagiulu ami e eara
 Vertosu, sdravenu, cá unu leu.
 O elu ér' unu postu ocupa!
 C'au trecutu anii cei rei,
 Eri urandu sorbiu o cupa,
 Adi la Jasi tu misca mei!
 Hi! la trapu
 Rapu, rapu, rapu!
 Si'n galopu,
 Hopu, hopu, hopu!

G. Teutu.